

Да ли сте спремни да поверујете проценама НАСА истраживача? Уколико јесте, имате још један велики разлог за бригу. Процена надлежних из ове институције (Синтија Розенцвајг, НАСА истраживач климатских промена) јесте „да ће одржавање 450 ppm (parts per million, а подразумева концентрацију карбон-диоксида у атмосфери) у наредним годинама променити све-воду, храну, екосистем, здравље“.

Песимизам стручњака, чија је општа процена да пројекат „Копенхаген 2009“ није успео, провејава упркос томе што су пуни оптимизма са конференције отишли многи, укључујући и председника САД и генералног секретара УН, али и званичника Бангладеша, једне од земаља која је најпогођенија климатским променама. А усвојен је и Завршни документ. После дугих и исцрпљујућих преговора, светски лидери су се договорили да: 1. помогну најсиромашније земље света са 100 милијарди долара на годишњем нивоу али од 2020. године, а до тада се обавезују да у периоду 2010-2012 подупру овај план – ЕУ са 10,6 милијарди, Јапан са 11 милијарди и САД са 3,6 милијарди долара; 2. пораст температуре у наредних сто година не сме да пређе 2 степена целзијусова; 3. свака држава мора израдити национални план везан за смањење емисије штетних гасова.

За представнике НВО сектора овакви закључци значе да су се ствари погоршале, и да двонедељна конференција УН о климатским променама одржана у главном граду Данске може бити названа „Copenhagen 2009“ – скуп на којем је заустављено и до сада постигнуто. Један од НВО лидера у овој области Ким Карстенсен тако је разочарано констатовао „да нема чак ни договора“ већ само „необавезујућег споразума“ и да смо „после две године преговора добили полу-печен текст нечисте садржине“. Чиста садржина и завршни текст којем су се надали била би нека врста надградње „Кјото протокола“ и убрзавање целог процеса, јер циљеви постављени у Кјотоу да се у периоду 2008-2012. смањи количина гасова који производе ефекат стаклене баште за 5,2 одсто у односу на референтну 1990. годину очигледно неће бити достигнути.

Поред тога, документ усвојен у јапанском Кјотоу још 1997. године ступио је на снагу тек почетком 2005. године, јер је механизам ратификације подразумевао да га мора усвојити најмање 55 одсто држава, које укупно чине најмање 55 одсто загађивача, а то је испуњено тек пошто је овај Споразум усвојила и Руска Федерација крајем 2004. А, поред тога, до данас га није ратификовало још четрдесетак чланица УН које предводе САД.

Али и поред свих набројаних мањкавости, Кјото протокол је донео и многе позитивне новине. Тако су уведене квоте емисија за поједине државе, затим могућност трговине емисијама, дефинисани су механизми заједничког спровођења и тзв. Адаптациони фонд, кроз који је требала да се одвија сарадња између богатих и сиромашних економија. И то је заправо и био циљ састајања у Копенхагену, највећем скупу светских државника на тему заштите животне средине икада одржаном у историји. Због тога и констатација евро-премијера Жозеа Мануела Бароса, дата по објављивању Завршног документа, да „смо у Копенхагену прекинули овај процес, била би то једна врста доказа да смо прекинули солидарност са најсиромашнијим земљама света“, делује потпуно логично. ЕУ је ишла толико далеко да се на последњем заседању Европског савета могло чути како већ од 2010. богате земље (пре свега чланице ОЕСД) треба да формирају буџет од 100 милијарди евра за помоћ сиромашнима. На велику жалост већине, ЕУ је по ко зна који пут показала да не може да се постави као светски политички лидер. Две супротстављене стране у преговорима предводиле су САД, које на сваки могући начин покушавају да што дуже задрже позицију највећег светског произвођача и Кина, која жели да ту исту позицију што је могуће пре заузме. Суштина је да група земаља окупљених око САД желе договор који би ограничио будући индустријски раст Кине, чему се, поред Кине, противи и велики број земаља из Азије чија економска будућност директно зависи од кинеског тржишта и кинеских инвестиција.

Тако је цео скуп добио потпуно другачији ток од очекиваног и вероватно нам показао у ком смеру ће се одвијати будућа поларизација на светском плану и по којим темама.

Покушај земаља Трећег света да расправу врате у главни ток нису успели, чак ни после паничних упозорења која су дошла са Малдива, да ова држава може у наредним деценијама нестати, јер ниво океана расте, а највиша тачка на овом острву је „висока“ 2,4 метра и да становници Малдива могу постати „климатске избеглице“ (climate refugees).

Међутим, да се не мире са судбином и са намењеном улогом показали су надлежни из Државне агенције за животну средину Микронезије (тачније Савезне државе Микронезије). Званичници у Министарству животне средине Чешке Републике били су прилично затечени када им је дипломатском поштом стигло обавештење надлежне државне институције из Паликира (главног града Микронезије). Заправо, у Прагу још нису сигурни да ли се ради о обавештењу, жалби или најави тужбе, али је више него јасно да им из „тихоокеанске државе“ поручују да нису задовољни количином штетних материја које производе ефекат стаклене баште које емитује термоелектрана „Прунерово“. Електрана „Прунерово“ је понос чешке електропривреде али истовремено и

Пише: Душан Пророковић
четвртак, 24 децембар 2009 00:40

осамнаеста на листи загађивача у ЕУ (по количини емитованог угљен-диоксида). Иако 13 000 километара далеко, надлежни у Микронезији прозивају емитера штетних гасова у Чешкој за снижавање топлоте мора и појаве све разорнијих олујних ветрова. Да ствар буде још занимљивија, онај ко је саветовао Микронезију (највероватније се ради о представницима организације Greenpeace) врло добро је познавао унутрашњи правни поредак Чешке Републике, јер уколико би се ова жалба претворила у тужбу, чешко правосуђе би морало да је прихвати и да у даљем поступку и изрекне пресуду. А то би опет могло да послужи као преседан у низу других случајева широм света.

Са једне стране скуп у Копенхагену јесте био разочаравајући, али са друге стране показао нам је барем три ствари.

Прво, показао је угроженим државама, да уместо у самитску дипломатију, рационално расуђивање великих сила и солидарност богатих држава морају да се уздају и у друге методе, пре свега методе притиска и да почну да их примењују.

Друго, потврдио је да се налазимо у почетној фази поларизације у којој ће на једној страни бити САД, а на другој Кина, и да ће у простору између њих још увек остати много „јаких играча“, регионалних сила и коалиција, што ће малим и средње развијеним државама отворити какву-такву могућност избора у наредним годинама.

И треће, да ће уместо питања људских права, слобода и борбе за демократију, које су доминирале међународним односима у последње две деценије, у деценијама пред нама то место заузети теме енергетске безбедности, очувања кључних природних ресурса и борбе против климатских промена.